

DEVELOPMENT OF FREELANCING IN GEORGIA

ფრილანსინგის განვითარება საქართველოში

Ana Chagelishvili

Doctoral student of Business Administration,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University,
Address: Georgia, Tbilisi, I. Chavchavadze Avenue N1,
Tel: +995 598 55 98 05
e-mail: chagelishviliana@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0003-3683-3533

Natia Surmanidze

Doctor of Economics, Associate Professor,
Guram Tavartkiladze Tbilisi University of Education,
Address: Georgia, Tbilisi, Satzimeti Street N5,
Tel: +995 571 138 338
e-mail: natia.surmanidze@gttu.edu.ge
ORCID ID: 0000-0003-2116-6571

Abstract

In Georgia, as a developing country, due to a number of employment problems, in recent years the so-called A number of directions of the gig economy, including platform-based freelancing.

Freelancing is an important part of the digital economy, however, due to a number of factors, there is a scarcity of statistical data and information in general in many countries. Georgia is no exception, where the above-mentioned direction of employment is at the initial stage of development. All this, in turn, leads to the scarcity of scientific research, which makes the ideas about the development of freelancing in the country vague and prevents the creation of a base for future research.

In recent years, the development of freelancing has been particularly accelerated by the advent of digital platforms. Georgia is not an exception, however, the situation of such web pages in Georgia needs to be studied to some extent. Accordingly, the research of the mentioned direction necessarily implies the study of freelance platforms as well. To achieve this goal, a desk study was used, where the information obtained using the relevant search engine was processed based on the search criteria. As a result, the current state of freelancing in Georgia was described and a number of important issues were analyzed. The results of the work will be important and interesting both for researchers interested in this issue and for any person.

A step forward in reducing the scarcity of statistical data on the global freelancing market is the automatic calculation of the online labor index created in recent years. It has been calculated automatically since 2016. In recent years, the online labor index has been characterized by seasonal and non-seasonal fluctuations, however, the trend is still increasing and compared to 2016, today it has doubled. Compared to other fields of activity, the field of software and technology makes a special contribution to such growth. This is not at all surprising, because this is the activity that meets almost all the criteria of remote and freelance work. The highest indicator of the index comes from the USA and the highest market share belongs to it, which is partly due to the calculation of the online labor index on the basis of English-language platforms.

The development of freelancing in Georgia is mostly following the path of developed countries, however, we are also facing interesting events. For example, in the early stage of development, already in the penitentiary system, there is a freelance social enterprise for the employment of convicts.

In Georgia, separate platforms produce such statistics as registered employers, projects, registered freelancers and others, however, the mentioned data do not allow to see a unified picture. As mentioned above, there is a need to develop a common data representation mechanism.

Finally, it should be said that digitization of many markets is a sustainable and growing trend in the future. Over time, more and more professions and activities will transform and meet the criteria of freelancing.

Keywords: Georgia; Digital Economy; Freelancing; Digital platforms; Online Labor Index.

ანა ჩაგელიშვილი

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორანტი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
მის: საქართველო, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი N1,
ტელ: +995 598 55 98 05
ელ. ფოსტა: chagelishviliانا@yahoo.com
ORCID ID: 0000-0003-3683-3533

ნათია სურმანიძე

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი,
გურამ თავართქილაძის თბილისის სასწავლო უნივერსიტეტი,
მის: საქართველო, თბილისი, სამღერეთის ქუჩა N5,
ტელ: +995 571 138 338
ელ. ფოსტა: natia.surmanidze@gttu.edu.ge
ORCID ID: 0000-0003-2116-6571

აბსტრაქტი

საქართველოში, როგორც განვითარებად ქვეყანაში, დასაქმების რიგი პრობლემების გამო, ბოლო წლებში განსაკუთრებით პოპულარული გახდა ე.წ. გიგ ეკონომიკის არაერთი მიმართულება, მათ შორის პლატფორმებზე დაფუძნებული ფრილანსინგი.

ფრილანსინგი ციფრული ეკონომიკის მნიშვნელოვანი ნაწილია, თუმცა, რიგი ფაქტორების გამო, არაერთ ქვეყანაში სტატისტიკური მონაცემების და ზოგადად ინფორმაციის სიმწირე შეინიშნება. გამონაკლისი არც საქართველოა, სადაც დასაქმების ზემოაღნიშნული მიმართულება განვითარების საწყის ეტაპზეა. ეს ყოველივე თავის მხრივ განაპირობებს სამეცნიერო კვლევების სიმწირეს, რაც ქვეყანაში ფრილანსინგის განვითარების შესახებ წარმოდგენებს ბუნდოვანს ხდის და ხელს უშლის სამომავლო კვლევების ბაზისის შექმნას.

ბოლო წლებში, ფრილანსინგის განვითარება განსაკუთრებით დააჩქარა ციფრული პლატფორმების გამოჩენამ. გამონაკლისი არც საქართველოა, თუმცა, უშუალოდ საქართველოში, ამგვარი ვებ-გვერდების მდგომარეობა გარკვეულწილად შესასწავლია. შესაბამისად, აღნიშნული მიმართულების კვლევა აუცილებლად გულისხმობს ფრილანსინგის პლატფორმების შესწავლასაც. ამ მიზნის მისაღწევად გამოყენებულია სამაგიდე კვლევა, სადაც ძეზის კრიტერიუმების საფუძველზე შესაბამისი სამიეზო სისტემის გამოყენებით მიღებული ინფორმაცია დამუშავდა. შედეგად, აღწერილ იქნა ფრილანსინგის დღევანდელი მდგომარეობა საქართველოში და გაანალიზებულ იქნა არაერთი მნიშვნელოვანი საკითხი. ნაშრომის შედეგები მნიშვნელოვანი და საინტერესო იქნება როგორც ამ საკითხით დაინტერესებული მკვლევრებისათვის, ისე ნებისმიერი პირისათვის.

გლობალური ფრილანსინგის ბაზრის შესახებ სტატისტიკური მონაცემების სიმწირის შემცირებასთან დაკავშირებით წინადადებული ნაბიჯია ბოლო წლებში შექმნილი ონლაინ შრომის ინდექსის ავტომატურ რეჟიმში დაანგარიშება. იგი 2016 წლიდან ანგარიშდება ავტომატურ რეჟიმში. ბოლო წლების განმავლობაში ონლაინ შრომის ინდექსი სეზონური და არასეზონური რყევებით ხასიათდებოდა, თუმცა, ტენდენცია მაინც მზარდია და 2016 წელთან შედარებით დღეს იგი გაორმაგებულია. საქმიანობის სხვა

სფეროებთან შედარებით, ამგვარ ზრდაში განსაკუთრებული წვლილი მიუძღვის პროგრამული უზრუნველყოფისა და ტექნოლოგიების სფეროს. აღნიშნული გასაკვირი სულაც არ არის, რადგანაც ეს სწორედ ის საქმიანობაა, რომელიც დისტანციური და თავისუფალი მუშაობის თითქმის ყველა კრიტერიუმს აკმაყოფილებს. ინდექსის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აშშ-ზე მოდის და ბაზრის ყველაზე მაღალი წილიც მას ეკუთვნის, რაც ნაწილობრივ გამოწვეულია ონლაინ შრომის ინდექსის ინგლისურენოვანი პლატფორმების ბაზაზე დაანგარიშებით.

საქართველოში ფრილანსინგის განვითარება ძირითადად განვითარებული ქვეყნების უკვე განვლილ გზას გადის, თუმცა, ვაწყდებით საინტერესო მოვლენებსაც. მაგალითად, განვითარების ადრეულ ეტაპზე, უკვე პენიტენციურ სისტემაში, მსჯავრდებულების დასაქმებისთვის არსებობს ფრილანს სოციალური საწარმო.

საქართველოში, ცალკეული პლატფორმები საკუთრივ აწარმოებენ ისეთ სტატისტიკას, როგორცაა რეგისტრირებული დამსაქმებლები, პროექტები, რეგისტრირებული ფრილანსერები და სხვა, თუმცა, აღნიშნული მონაცემები ერთიანი სურათის დანახვის საშუალებას არ იძლევა. როგორც ზემოთ აღინიშნა, საჭიროა საერთო მონაცემების ამსახველი მექანიზმის შემუშავება.

და ბოლოს, უნდა ითქვას, რომ არაერთი ბაზრის გაციფრულება მომავალში შენარჩუნებადი და მზარდი ტენდენციაა. დროთა განმავლობაში სულ უფრო მეტი პროფესია და საქმიანობა ტრანსფორმირდება და დააკმაყოფილებს ფრილანს სამიანობის კრიტერიუმებს.

საკვანძო სიტყვები: საქართველო; ციფრული ეკონომიკა; ფრილანსინგი; ციფრული პლატფორმები; ონლაინ შრომის ინდექსი.

შესავალი

თემის აქტუალობა. თანამედროვე ცვალებადი გარემო, გლობალიზაციის ტენდენციები, ტექნოლოგიური პროგრესი და სხვა მრავალი ფაქტორი აშკარად მიუთითებს პროფესიებისა თუ სამუშაოების არასტაბილურობაზე. ამასთან, მრავალი პროფესია იძლევა მუდმივი საქმიანობის პარალელურად დამატებითი შემოსავლის მიღების მიზნით სამუშაოს შესრულების საშუალებას. აღნიშნული ფაქტორები ფრილანსინგის მზარდი პოპულარობის მიზეზებია, თუმცა, ბოლო წლებში მისი გააქტიურება განაპირობა ისეთმა ფაქტორებმა, როგორებიცაა ინტერნეტისა და ფინანსური ტექნოლოგიების განვითარება; სამუშაოს სპეციფიკის ცვლილება იმგვარად, რომ მუშაობა ნებისმიერი ადგილიდან ხდება შესაძლებელი; დასაქმების პოლიტიკისა და დამსაქმებლის დამოკიდებულების ცვლილება ფრილანსერების სასარგებლოდ და სხვა. ჩამოთვლილ მიზეზებს დაემატა პანდემიის გავრცელებაც, როდესაც ტრადიციული საქმიანობებიც კი დისტანციურ მუშაობაზე გადასვლას ცდილობდნენ. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, ფრილანსინგის, როგორც ციფრული ეკონომიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილის შესწავლა ისეთი განვითარებადი ქვეყნის პირობებში, როგორც საქართველოა, საკმაოდ აქტუალური და საინტერესოა.

კვლევის მიზნები და ამოცანები. ნაშრომის მიზანია საქართველოში ციფრული ეკონომიკის ცალკეული მიმართულების - ფრილანსინგის განვითარების მდგომარეობის შესწავლა და სამომავლო ტენდენციების პროგნოზირება. მიზნების მისაღწევად დასახულია ისეთი ამოცანები, როგორებიცაა: ციფრული ეკონომიკის მიმოხილვა; ფრილანსინგის განვითარების ძირითადი ტენდენციების გამოკვეთა; ციფრული ფრილანს პლატფორმების ფუნქციონირების შესწავლა; აღნიშნული მიმართულებით ავტორებისეული დასკვნების გაკეთება და რეკომენდაციების შემუშავება.

მეთოდოლოგია. კვლევის მიზნების მისაღწევად გამოყენებულია სამაგიდე კვლევა, რომლის ფარგლებშიც, შესაბამისი საძიებო სისტემის საშუალებით მოძიებულ იქნა ქართული ციფრული ფრილანს პლატფორმები. ძიება ეფუძნებოდა და შეზღუდული იყო შემდეგი კრიტერიუმებით:

1. ვებ-გვერდი უნდა ყოფილიყო მხოლოდ ფრილანს დასაქმებისათვის განკუთვნილი.
2. ვებ-გვერდი, რომლის ფუნქციონირების ძირითადი პროფილი ფრილანს დასაქმებას არ მიეკუთვნებოდა, აღნიშნული მიმართულებით გამოყოფილი უნდა ჰქონოდა ცალკე მოდული ან განყოფილება.

კვლევის შედეგად მიღებული ინფორმაცია დამუშავდა ანალიზისა და სინთეზის ტექნიკების გამოყენებით.

ნაშრომის სიახლე. კვლევის შედეგები დაკავშირებულია საქართველოში ფრილანსინგის ტენდენციების შესწავლასა და თავმოყრასთან. კვლევის შედეგად გამოვლინდა ის ძირითადი ციფრული ფრილანს პლატფორმები, რომლებზეც ფრილანს დასაქმების ბაზრის მნიშვნელოვანი წილი მოდის. ნაშრომის მეცნიერულ სიახლეს კი წარმოადგენს ავტორებისეული მოსაზრებები, დასკვნები და შესაბამისი რეკომენდაციები.

ფრილანსინგი და მისი ტენდენციები საქართველოში

ფრილანსინგი ციფრული, არაფორმალური და პლატფორმის ეკონომიკის მნიშვნელოვანი ნაწილია. მისი განვითარება მსოფლიოში განსაკუთრებით დაჩქარდა ბოლო წლებში. ფრილანსერი არის იგივე „თავისუფლად მომუშავე“ (freelance worker) და მოიაზრებს „*დამოუკიდებლად მომუშავეს, რომელიც რამდენიმე დამსაქმებლისთვის მუშაობს, თუმცა, არცერთთან არ არის დასაქმებული*“ (Ivanovic & Collin, 2006: 109). აღნიშნულ ტერმინთან არის დაკავშირებული „თავისუფალი აგენტი“ (free agent) და განიმარტება, როგორც „*თავისუფლად მომუშავე, რომელსაც შეუძლია საკუთარი უნარებისა და გამოცდილების შეთავაზება დამსაქმებლებისთვის მსოფლიოს ნებისმიერ ადგილას*“ (Ivanovic & Collin, 2006: 109). ხშირად, ფრილანსერს აიგივებენ თვითდასაქმებულთან, რაც ძირითადად განპირობებულია დასაქმების საკითხების შესახებ თავისუფლებისა და მოქნილობის მაღალი ხარისხით, თუმცა, აღნიშნული ტერმინები ერთი და იგივე სულაც არ არის.

ფრილანსერის განმარტება ერთი შეხედვით შთამბეჭდავი და მიმზიდველია, რადგანაც დასაქმების ტრადიციულ მიმართულებებთან შედარებით, ძირითადად ხაზს უსვამს მოქნილობასა და დამოუკიდებლობას მთელ რიგ საკითხებში, თუმცა, მის არსში ჩაღრმავება სულ უფრო და უფრო მეტ ნაკლოვანებას გამოკვეთს. მაშინ როდესაც დამსაქმებელს შრომითი კანონმდებლობა თუ კონტრაქტი მთელ რიგ ვალდებულებებს აწესებს დასაქმებულის მიმართ, ფრილანსერის შემთხვევაში ეს ვალდებულებები გაცილებით გამარტივებული, ხოლო გარკვეულ შემთხვევებში განსხვავებულად რეგულირებადია. გარდა ამისა, უნდა აღინიშნოს, რომ მაშინ, როდესაც მუდმივად დასაქმებულების განვითარებაზე ორგანიზაციები ზრუნავენ, ფრილანსერებს ამაზე ზრუნვა თავად უწევთ.

ფრილანსინგის განვითარებას არაერთ ქვეყანაში თან სდევდა შესაბამისი სამუშაო სივრცეების გაქირავების ზრდაც. ბოლო წლებში, ფრილანსინგის განვითარების პარალელურად, საქართველოშიც იქმნება საერთო სამუშაო სივრცეები, რომლებიც საქმიანი გარემოს ყველა აუცილებელ სერვისსა და პირობებს სთავაზობენ მომხმარებელს. ამგვარი სივრცეები არ არის მხოლოდ ზემოაღნიშნული ჯგუფისთვის განკუთვნილი, თუმცა, ფრილანსინგის განვითარებიდან გამომდინარე, მათი რაოდენობა და მასშტაბი არც ისე დიდია ბაზარზე.

საქართველოში ფრილანსინგის განვითარების საინტერესო ტენდენციებსაც ვაწყდებით. მსჯავრდებულთა რეაბილიტაციისა და რესოციალიზაციის მიზნით, ბოლო წლებში, პენიტენციურ სისტემაში შეიქმნა სოციალური საწარმო „ფრილანსერი“, რომელიც ამ მიმართულებით პიონერია. ფრილანსერი მსჯავრდებულები ძირითადად ციფრულ მომსახურებას, გრაფიკულ დიზაინს და მსგავს სერვისებს სთავაზობენ მომხმარებლებს (Tkeshelashvili & Martkoplshvili, 2019).

შესაძლოა ითქვას, რომ ფრილანსინგი საქართველოში ძირითადად იმ ტრადიციული გზით ვითარდება, რაც სხვა განვითარებულმა ქვეყნებმა გასულ წლებში გაიარეს. დღესდღეობით, დასაქმების ამ მიმართულებისადმი საზოგადოების ინტერესი არც თუ ისე მაღალია, თუმცა - მზარდია.

ციფრული ფრილანს პლატფორმები, როგორც ინფორმაციის მნიშვნელოვანი წყარო და ონლაინ შრომის ინდექსი

გასულ წლებში ციფრული პლატფორმების სულ უფრო და უფრო მზარდი ტენდენცია შეინიშნება, რითაც დამსაქმებლებს უადვილდებათ დროებითი, ფრილანს მომუშავეების მოძებნა და დაქირავება (Adams, 2018). ამგვარად, ონლაინ ფრილანსინგის შესწავლა ავტომატურად მოიცავს ციფრული პლატფორმებისა თუ შრომის ბაზრის სხვა შუამავლების შესწავლასაც (Sawyer, et al., 2020: 3-4).

უნდა აღინიშნოს, რომ გაციფრულება მრავალი ბაზრისთვის დამახასიათებელი ტენდენციაა, რასაც მნიშვნელოვანწილად განაპირობებენ შესაბამისი ონლაინ პლატფორმები. მათი მასშტაბი ხშირად სცდება სტანდარტული ვებ-გვერდების ფუნქციონირებას და ითავსებენ შუალედურ, ნაწილობრივ თუ მთლიან ტრანზაქციულ მხარდაჭერას (OECD, 2016: 5).

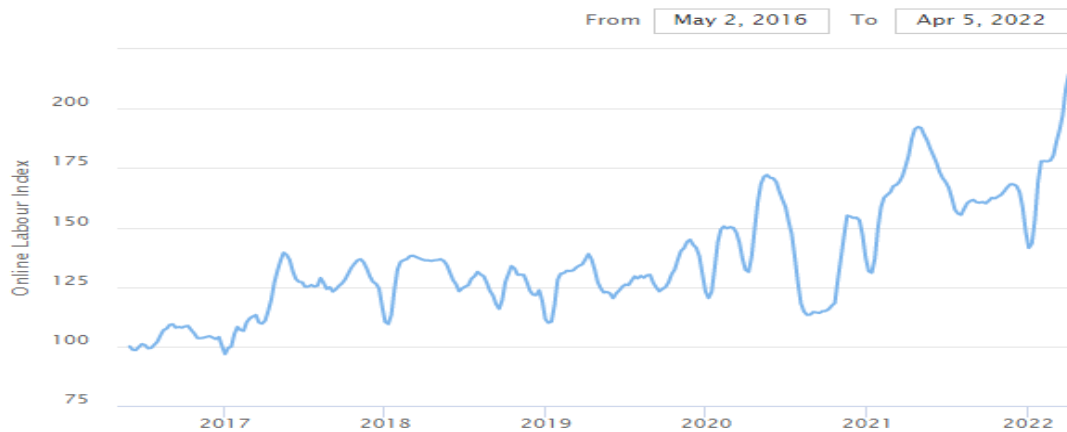
ფრილანს ბაზრის შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის წარმოების სირთულე მრავალი ქვეყნისთვის არის დამახასიათებელი. ამ პრობლემის მოგვარების კარგ მცდელობას წარმოადგენს თავად ციფრულ ფრილანს პლატფორმებზე დაფუძნებული შესაბამისი ინდიკატორების შემუშავება. ამ თვალსაზრისით, ონლაინ შრომის ინდექსი (The Online Labour Index (OLI)) პირველი ეკონომიკური ინდიკატორია, რომელიც დროის რეალურ რეჟიმში ადევნებს თვალს პლატფორმებზე განთავსებულ პროექტებს და ზომავს ფრილანს სამუშაო ძალის მოთხოვნა-მიწოდებას შესაბამის ქვეყნებსა თუ დაფარვის ზონებში. OLI წარმოადგენს ახალი პროექტების საშუალო რაოდენობას და ავტომატურად განახლებადი¹ ღია მონაცემია. აღნიშნული ინდექსი შედგება 5 უმსხვილეს ონლაინ შრომის პლატფორმაზე² განთავსებული პროექტებისა თუ შესასრულებელი სამუშაოებისგან. მისი უარყოფითი მხარე ისაა, რომ მხოლოდ ინგლისურენოვან პლატფორმებზეა დამოკიდებული, თუმცა, აღნიშნული 5 ვებ-გვერდი ფარავს ბაზრის დაახლოებით 70%-ს. OLI-ის ნაკლოვანებას წარმოადგენს ასევე ის ფაქტი, რომ ერთი და იგივე ვაკანსია შესაძლოა განთავსებული იყოს რამდენიმე ვებ-გვერდზე ამ 5 პლატფორმას შორის, რა შემთხვევაშიც იგი მრავალჯერ იქნება ჩათვლილი ინდექსში (Kässi & Lehdonvirta, 2018).

როგორც დიაგრამა 1 აჩვენებს, მიუხედავად სეზონური რყევებისა, OLI მაინც მზარდია, განსაკუთრებით ბოლო წლების განმავლობაში. აღნიშნული ინდექსის მიხედვით, 2016 წელთან შედარებით ე.წ. GIG ეკონომიკა თითქმის 80%-ით არის გაზრდილი. ბოლო წლებში, OLI-ის ყოველთვიური დაკვირვება იძლევა შემდეგი დასკვნების გაკეთების საშუალებას. იგი განსაკუთრებით ეცემა წლის ბოლოსა და ახალი წლის დასაწყისში და ზაფხულის სეზონზე (ilabour.oii.ox.ac.uk, n. d.).

¹ იხ. ვებ-გვერდი: www.ilabour.oii.ox.ac.uk

² Freelancer.com, Guru.com, Mturk.com, Peopleperhour.com, Upwork.com

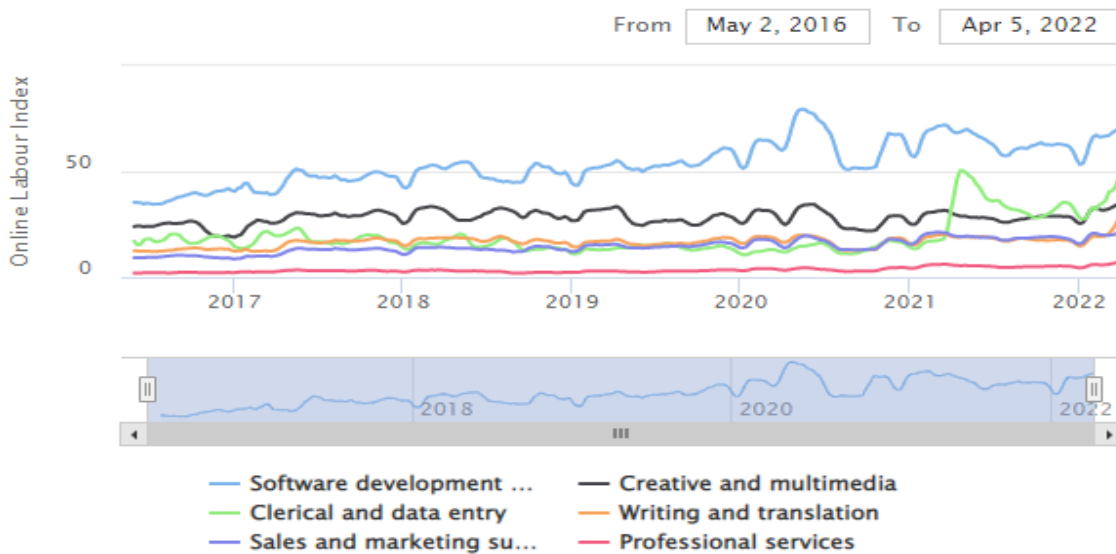
დიაგრამა 1. ონლაინ შრომის ინდექსის დინამიკა 02.05.2016 - 05.04.2022 პერიოდში (28 დღიანი საშუალო ბიჯი).

წყარო: <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>. (ბოლოს ნანახია 06.04.2022).

OLI-ის პროფესიების მიხედვით წარმოჩენა დიაგრამა 2-ზე აშკარაა, რომ ამგვარ ზრდაში დიდი წვლილი მიუძღვის პროგრამული უზრუნველყოფისა და ტექნოლოგიების სფეროს (31%-მდე ზრდა), ხოლო მის შემდგომ კრეატიულ და მულტიმედიურ სფეროს (8%-მდე ზრდა) (ilabour.oii.ox.ac.uk, n. d.).

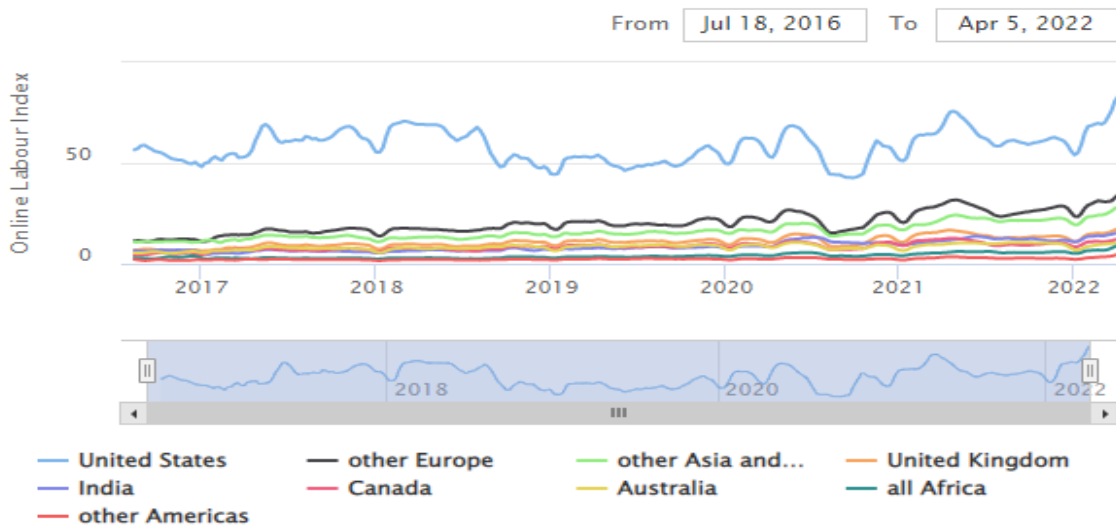
დიაგრამა 2. ონლაინ შრომის ინდექსი საქმიანობების მიხედვით 02.05.2016-05.04.2022 პერიოდში.

წყარო: <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>. (ბოლოს ნანახია 06.04.2022).

დიაგრამა 3-ზე ინდექსის წარმოჩენა დამსაქმებლების ქვეყნების მიხედვით აჩვენებს, რომ აშშ დომინანტი ქვეყანაა, რაც სულაც არ არის გასაკვირი იმის გათვალისწინებით, რომ ინდექსი გამოითვლება 5 წამყვანი ინგლისურენოვანი პლატფორმის მონაცემების საფუძველზე (ilabour.oii.ox.ac.uk, n. d.).

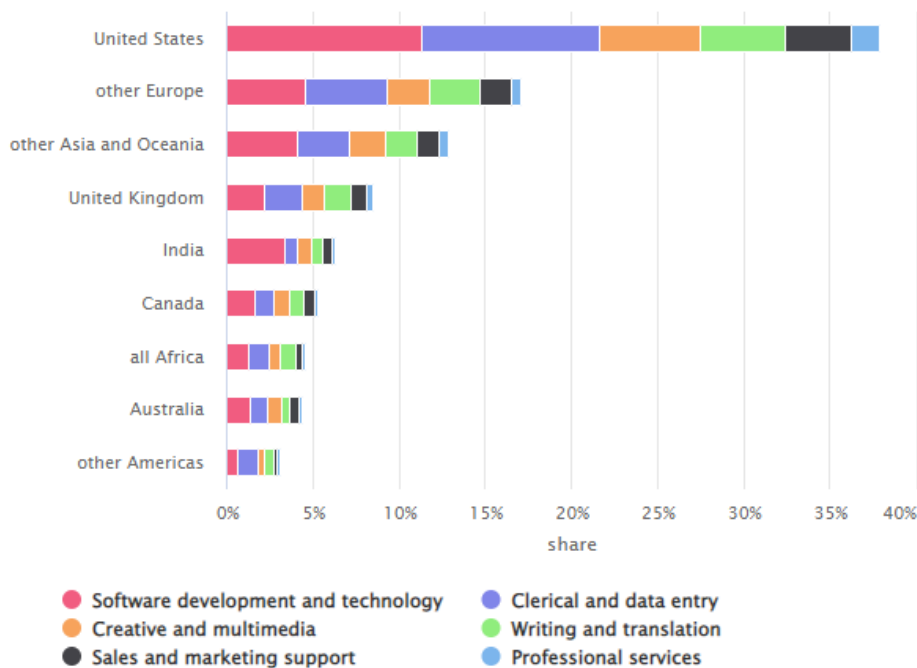
დიაგრამა 3. ონლაინ შრომის ინდექსი ქვეყნების მიხედვით 18.07.2016-05.04.2022 პერიოდში.

წყარო: <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>. (ბოლოს ნანახია 06.04.2022).

შედეგად, მოწინავე ქვეყნების საბაზრო წილი შემდეგნაირად გამოიყურება დიაგრამა 4-ზე.

დიაგრამა 4. საბაზრო წილი ონლაინ შრომის ინდექსის მიხედვით, 05.04.2022-ის მდგომარეობით.

წყარო: <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>. (ბოლოს ნანახია 06.04.2022).

ციფრული ფრილანს პლატფორმები საქართველოში

ფრილანსერებს მუდმივად უწყვეტ ზრუნვა დამსაქმებლის მოძიებაზე, რისთვისაც ან პირდაპირი გზებით იძიებენ მათ, ან მიმართავენ შუამავლებს. დღესდღეობით მრავალი დასაქმების ვებ-გვერდი არსებობს საქართველოში, სადაც ფრილანსერებსაც თავისუფლად შეუძლიათ დასაქმება განცხადებებისა თუ პროფილების საშუალებით. მათ გარდა

ვხვდებით ასევე მხოლოდ ფრილანს დასაქმებისათვის განკუთვნილ პლატფორმებს, რომლებიც გარდა განცხადებების გამოქვეყნებისა, მრავალ სხვა სერვისსაც სთავაზობენ ფრილანსერსა და დამსაქმებელს. ამგვარ სერვისებში შედის დამსაქმებლისა და ფრილანსერის შეხვედრის დროის დაჩქარება; შესასრულებელი პროექტის წინასწარი გაცნობის შესაძლებლობა ფრილანსერისთვის; იურიდიული საკითხების მოგვარება და კონტრაქტის დადების ორგანიზება პლატფორმის, როგორც შუამავლის მიერ; ვადების კონტროლი; ფრილანსერის ოფიციალური შეფასება დამსაქმებლის მიერ და რეიტინგის განსაზღვრა; ფრილანსერის შრომის ანაზრაურობა ელექტრონულად და დისტანციურად და ა. შ. სწორედ ამგვარ ძირითად ქართულ ფრილანს პლატფორმებს წარმოადგენენ შემდეგი ვებ-გვერდები:

- **ido³**. იგი არის ფრილანს დასაქმების ციფრული პლატფორმა, რომელიც ამცირებს კადრის მოძიებასა და დასაქმებაზე დახარჯულ დროს. მისი მომხმარებლები არიან ფრილანსერები და სხვადასხვა პროფესიის ადამიანებთან ხანმოკლე თანამშრომლობის საჭიროების მქონე დამსაქმებლები. საიტზე განცხადებების გამოქვეყნება უფასოა, ხოლო პროფესია და მომსახურების სფერო - შეუზღუდავი. დამსაქმებელსა და შემსრულებელს შორის ურთიერთობა დაწყებული მიმოწერით დამთავრებული დასრულებული პროექტის მიწოდებით, მიმდინარეობს საიტის ვირტუალურ კაბინეტში. პლატფორმაზე დანერგილი „eMoney“⁴ დაცული ელექტრონული სისტემის საშუალებითვე ხდება შრომის ანაზრაურობაც, რომელსაც წინ უსწრებს ავტომატურად გაფორმებული ელექტრონული ხელშეკრულება. ნამუშევრის უხარისხოდ შესრულების შემთხვევაში დამსაქმებელს შესაძლებლობა აქვს მოითხოვოს ხარვეზების გამოსწორება ან თანხის დაბრუნება, ხოლო პროექტის ჩაბარების დაგვიანების შემთხვევაში - გააუქმოს შეკვეთა. პლატფორმის მუშაობის პრინციპი მარტივია, განცხადებებში მითითებული მომსახურების ღირებულების 10% თავად ვებ-გვერდის მომსახურების საკომისიოა. პლატფორმის მომხმარებელთა რაოდენობა უკვე 2800-ზე მეტია, რაც დაბალი აქტივობის მაჩვენებელი სულაც არ არის (ido.ge, n.d.).
- **mfce⁵**. პლატფორმის მიზანია საერთაშორისო დონის მომსახურების ადგილობრივ ბაზარზე დანერგვით კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნა, სადაც ხარისხი და კომფორტი ერთდროულად ხელმისაწვდომი იქნება როგორც ფრილანსერებისათვის, ისე დამსაქმებლებისთვის. აღნიშნული პლატფორმის შემთხვევაში, დამსაქმებელი აქტიურად არის ჩართული შესაბამისი ფრილანსერის აღმოჩენაში: იგი განათავსებს შესასრულებელ პროექტს ვებ-გვერდზე და შემდგომი თანამშრომლობის მიზნით აფასებს დაინტერესებული ფრილანსერების პორტფოლიოსა თუ შემოთავაზებულ ღირებულებას. პროექტის შესრულების შემდგომ, დამსაქმებელი აფასებს ფრილანსერს ნამუშევრის მიხედვით, რაც მის რეიტინგშიც აისახება (myfreelance.ge, n. d.).
- **ვემპლერი⁶**. აღნიშნული პლატფორმა გამორჩეულია იმით, რომ ვებ-გვერდის გარდა, აპლიკაციის (მხოლოდ IOS ვერსიისთვის) საშუალებითაც აკავშირებს დამსაქმებელსა და ფრილანსერს. იგი ძირითადად გათვლილია ფრილანსერი სტუდენტების დასაქმებაზე (ambebi.ge, 2020).

აღსანიშნავია, რომ მრავალი ციფრული ფრილანს პლატფორმა ალგორითმული კონტროლით გავლენას ახდენს მთელ რიგ საკითხებზე, რაც თავის მხრივ განსაზღვრავს შრომის შესაბამისი ბაზრის არაპროგნოზირებადობას (Blaising & etc., 2020: 226:4).

ციფრულ ფრილანს პლატფორმებზე არსებულ ინფორმაციაზე დაყრდნობით შესაძლოა დავასკვნათ, რომ საქართველოში ფრილანსინგი ძირითადად შემდეგ სფეროებსა თუ პროფესიებშია გავრცელებული: გრაფიკა და დიზაინი; არქიტექტურა; მარკეტინგი და

³ იხ. ვებ-გვერდი: www.ido.ge

⁴ იხ. ვებ-გვერდი: www.emoney.ge

⁵ იხ. ვებ-გვერდი: www.myfreelance.ge

⁶ იხ. ვებ-გვერდი: www.wempler.ge

სოციალური მარკეტინგი; მუსიკალური და აუდიო-ვიზუალური მომსახურება; IT და პროგრამირება; მართლწერა და თარგმნა; კონსულტაცია და რჩევები და სხვა.

დასკვნები და რეკომენდაციები

დასკვნის სახით შესაძლოა ითქვას, რომ საქართველოში ფრილანსინგის განვითარება მზარდი ტენდენციით ხასიათდება, რასაც მოწმობს ბოლო წლებში შექმნილი ციფრული ფრილანს პლატფორმების რაოდენობა და სამუშაო დატვირთვა. ამავე პლატფორმებზე დაკვირვებამ აჩვენა, რომ ფრილანსერების საქმიანობა ძირითადად დაბალანაზღაურებადი მცირემასშტაბიანი პროექტების შესრულებით შემოიფარგლება, ხოლო თუ გავითვალისწინებთ საქმიანობის სპეციფიკასაც შესაძლოა ითქვას, რომ ფრილანსინგი მომუშავეების არა ძირითადი, არამედ დამატებითი აქტივობაა.

ციფრული ფრილანს პლატფორმების საკომისიოები არც თუ ისე მაღალია, თუმცა, გრძელვადიან პერიოდში, დაბალანაზღაურებადი საქმიანობიდან პროცენტულად მიღებული შემოსავალი კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს პლატფორმების ეფექტიან ფუნქციონირებასა და სამომავლო განვითარებას.

ვინაიდან, დღეს საქართველოში ფრილანს ბაზრის არც ოფიციალური და არც არაოფიციალური სტატისტიკა არ წარმოებს, რეკომენდირებულია ბრიტანეთის პრაქტიკის გათვალისწინება და ძირითად, ქართულ, ციფრულ ფრილანს პლატფორმებზე მიბმული მექანიზმის საშუალებით მინიმალური მონაცემთა ბაზის გენერირება. აღნიშნული მნიშვნელოვნად წახალისებდა დასაქმების ამ მიმართულებით სამეცნიერო პუბლიკაციების რაოდენობას და გაზრდიდა კვლევების ხარისხს.

გამოყენებული ლიტერატურა

- აბაშიძე, გ. (2018). marketer.ge-ს ინტერვიუ: რას სთავაზობს „სიგმა ჯგუფი“ „ფრილანსერებს“?! ბოლო ნახვა თებ. 21, 2022. <https://www.marketer.ge/sigma-group-special-offer-freelancer/>.
- მედია ლაბი. (თ. გ). medialab.ge. ბოლო ნახვა თებ. 21, 2022. <https://medialab.ge/services/co-working-space>.
- ტყეშელაშვილი, ნ. & მარტყოპლიშვილი, შ. (2019). სალომე ყურაშვილის ინტერვიუ: „ფრილანსერი“ - დასაქმების პლატფორმა მსჯავრდებულთათვის (ნოემბ. 20). ბოლო ნახვა თებ. 8, 2022. <https://www.entrepreneur.com/article/342744>.
- Adams, A. (2018). Technology and the labour market: the assessment. Oxford Review of Economic Policy. 34 (3): p: 349–361. Accessed April 6, 2022. doi:<https://doi.org/10.1093/oxrep/gry010>.
- ambebi.ge. (2020). www.ambebi.ge. 07 14. Accessed 2 2022, 20. <https://www.ambebi.ge/article/246420-btu-s-studentis-mier-shekmnili-prilanseruli-platpor/?fbclid=IwAR2DpLfcsV1U0He-ysltkGW6MoUbGyU9j7gkLEYq1Qr31G0oUBr-ySNifaE>.
- Blaising, A., Y. Kotturi, C. Kulkarni & L. Dabbish. (2020). Making it Work, or Not: A Longitudinal Study of Career Trajectories Among Online Freelancers. ACM on Human-Computer Interaction 4 (CSCW3): p: 226-226:29. Accessed Feb. 21, 2022. doi:<https://doi.org/10.1145/3432925>.

- Dunn, M. (2017). Digital Work: New Opportunities or Lost Wages? *American Journal of Management* 17 (4): P: 10-27. Accessed April 6, 2022. <https://articlegateway.com/index.php/AJM/article/view/1733>.
- ido.ge. (n.d). Accessed Feb. 11, 2022. <https://ido.ge/about>.
- ilabour.oii.ox.ac.uk. (n.d). The iLabour Project. Accessed April 6, 2022. <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>.
- Ivanovic , A., & P. Hodgson Collin. (2006). *Dictionary of Human Resources and Personnel Management*. 3rd ed. London: Bloomsbury: A & C Black Publishers Ltd (Bloomsbury Publishing).
- Kässi, O., & V. Lehdonvirta. (2018). Online Labour Index: Measuring the Online Gig Economy for Policy and Research. *Technological Forecasting and Social Change* 137: P: 241-248. Accessed Feb. 25, 2022. doi:<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.07.056>.
- Kazi, A. G., R. Md Yusoff, A. Khan & S. Kazi. (2014). The Freelancer: A Conceptual Review. *Sains Humanika* 2 (3): 1-7. Accessed March 1, 2022. doi:<https://doi.org/10.11113/sh.v2n3.428>.
- myfreelance.ge. (n.d). Accessed Feb. 19, 2022. <https://www.myfreelance.ge/howitworks.php>.
- OECD. (2016). *New Forms of Work in the Digital Economy*. OECD Digital Economy Papers, No. 260, Paris: OECD Publishing. Accessed April 6, 2022. doi:<https://doi.org/10.1787/5jlwnklt820x-en>.
- Sawyer, S., M. Dunn, J. Rancy, I. Munoz, R. Raheja, G. Vaccaro, A. Caruso, H. Weller & L. Moffly. (2020). *Position Paper: Freelancing and Labor in the Digital Economy*. *New Future of Work* August 3–5. Accessed April 6, 2022. <https://www.microsoft.com/en-us/research/uploads/prod/2020/07/NFW-Sawyer-et-al-Position-Freelancing.pdf>.

REFERENCES

- Abashidze, G. (2018). Interview of marketer.ge: Ras Stavazobs „Sigma Jgufi“ „Frilanserebs“?! [*what does "Sigma Group" offer to "freelancers"?!*] Last seen on Feb. 21, 2022. <https://www.marketer.ge/sigma-group-special-offer-freelancer/>.
- Media Lab. (n. d). medialab.ge. Last seen on Feb. 21, 2022. <https://medialab.ge/services/co-working-space>.
- Tkeshelashvili, N., & Martkoplshvili, Sh. (2019). Interview Salome Yurashvili: "Frilanseri" – dasaqmebis platforma msjavrdebulebisaTvis ["Freelancer" - employment platform for convicts]. Last seen on Feb. 8, 2022. <https://www.entrepreneur.com/article/342744>.
- Adams, Abi. 2018. "Technology and the labour market: the assessment." *Oxford Review of Economic Policy* 34 (3): 349–361. Accessed April 6, 2022. doi:<https://doi.org/10.1093/oxrep/gry010>.

- ambebi.ge. 2020. www.ambebi.ge. 07 14. Accessed 2 2022, 20. <https://www.ambebi.ge/article/246420-btu-s-studentis-mier-shekmnili-prilanseruli-platpor/?fbclid=IwAR2DpLfcsV1U0He-ysltkGW6MoUbGyU9j7gkLEYq1Qr31G0oUBr-ySNifaE>.
- Blaising, Allie, Yasmine Kotturi, Chinmay Kulkarni, and Laura Dabbish. 2020. "Making it Work, or Not: A Longitudinal Study of Career Trajectories Among Online Freelancers." *ACM on Human-Computer Interaction* 4 (CSCW3): 226-226:29. Accessed Feb. 21, 2022. doi:<https://doi.org/10.1145/3432925>.
- Dunn, Michael. 2017. "Digital Work: New Opportunities or Lost Wages?" *American Journal of Management* 17 (4): 10-27. Accessed April 6, 2022. <https://articlegateway.com/index.php/AJM/article/view/1733>.
- ido.ge. n.d. ido.ge. Accessed Feb. 11, 2022. <https://ido.ge/about>.
- ilabour.oii.ox.ac.uk. n.d. The iLabour Project. Accessed April 6, 2022. <https://ilabour.oii.ox.ac.uk/online-labour-index/>.
- Ivanovic , A., and Peter Hodgson Collin, . 2006. *Dictionary of Human Resources and Personnel Management*. 3rd ed. London: Bloomsbury: A & C Black Publishers Ltd (Bloomsbury Publishing).
- Kässi, Otto, and Vili Lehdonvirta. 2018. "Online Labour Index: Measuring the Online Gig Economy for Policy and Research." *Technological Forecasting and Social Change* 137: 241-248. Accessed Feb. 25, 2022. doi:<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.07.056>.
- Kazi, Abdul Ghafoor, Rosman Md Yusoff, Anwar Khan, and Shazia Kazi. 2014. "The Freelancer: A Conceptual Review." *Sains Humanika* 2 (3): 1-7. Accessed March 1, 2022. doi:<https://doi.org/10.11113/sh.v2n3.428>.
- myfreelance.ge. n.d. myfreelance.ge. Accessed Feb. 19, 2022. <https://www.myfreelance.ge/howitworks.php>.
- OECD. 2016. *New Forms of Work in the Digital Economy*. OECD Digital Economy Papers, No. 260, Paris: OECD Publishing. Accessed April 6, 2022. doi:<https://doi.org/10.1787/5jlwnklt820x-en>.
- Sawyer, Steve, Michael Dunn, Jean-Phillipe Rancy, Isabel Munoz, Raghav Raheja, Gabrielle Vaccaro, Alaina Caruso, Haley Weller, and Lily Moffly. 2020. "Position Paper: Freelancing and Labor in the Digital Economy." *New Future of Work* August 3–5. Accessed April 6, 2022. <https://www.microsoft.com/en-us/research/uploads/prod/2020/07/NFW-Sawyer-et-al-Position-Freelancing.pdf>.